

умовно патогенних ешерихій і бактероїдів виявляється у березні, квітні та у вересні. Влітку патологічний процес обумовлений тільки патогенними та умовно патогенними ешерихіями в асоціації з ентеробактеріями, стафілококами та іншими мікроорганізмами. У ці місяці особливе значення має вибір антибіотиків: літом слід використовувати препарати, що мають спектр дії на ентеробактерії, у березні, квітні та у вересні – антибіотики, які діють як на бактероїдів, так і на ентеробактерії.

Висновок. Вивчення сезонних хроноритмів мікрофлори перитонеального ексудату у дітей дозволяє раціонально призначати антибактеріальну терапію в залежності від пори року.

Література. 1. Давиденко В.Б. Підвищення ефективності лікування апендикулярних перитонітів у дітей: Автореф. дис. ... д.мед.н. – Київ, 1994. – 36с. 2. Штикер С.Ю. Підвищення ефективності санації черевної порожнини при загальних перитонітах у дітей: Автореф. дис. ... к.мед.н.-Київ, 2001. – 20с. 3. Баракат А.Х., Красильников А.П. Роль анаэробов в развитии перитонита // Здоровоохранение Белоруссии. - 1987. - №6. - С.36-38. 4. Сушко Е.П., Семенова О.В. Биоритмы у детей // Здоровоохранение Белоруссии. - 1991. - №7. - С. 67-70. 5. Wang Z., Millman D., Rigatuso J. et. al. Prematurity, age and about-monthly amplitude of blood pressure, heart rate oxygen saturation and axillary temperature // Chronobiologia. – 1991. – V.18, № 2-3. – P. 120-121.

SEASONAL CHRONORHYTHMS OF THE PERITONEAL EXUDATE MICROFLORA IN CHILDREN

V.M.Bodnar, I.Y.Sydorchuk, A.M.Al Haddad, V.L.Brozhyk

Abstract. The authors have studied seasonal chronorhythms of the exudate microflora in 134 sick children with peritonitis of appendicular genesis. It enables to make the most efficient use of antibacterial drugs.

Key words: seasonal chronorhythms, microflora, children, peritonitis.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Надійшла до редакції 9.09.2002 року

УДК 616.381-002: 612.017.2

М.М.Гресько

СЕЗОННІ ХРОНОРИТМИ ІМУННОГО ЗАХИСТУ У ХВОРИХ НА ПЕРИТОНІТ

Кафедра факультетської хірургії, очних та ЛОР-хвороб (зав. - проф. І.Ю.Полянський)
Буковинської державної медичної академії

Резюме. На основі проведеного ретроспективного аналізу історій хвороб пацієнтів з гострим перитонітом досліджена частота гострої хірургічної патології органів черевної порожнини впродовж року. Вивчено особливості хроноритмологічної перебудови імунного захисту проти хірургічної мікрофлори у здорових донорів та хворих на гострий перитоніт впродовж року. Виявлено основні закономірності змін хроноритмів, які потрібно враховувати в процесі лікування хворого на гострий перитоніт.

Ключові слова: хроноритми, титр специфічних антитіл, перитоніт, мікрофлора.

Вступ. В останні роки відмічається велика кількість робіт, присвячених стафілококовій інфекції, та викладені відомості про сезонні ритми носійства патогенного стафілокока і зміни антибіотикочутливості. Це сприяло розробці раціональних профілактичних та лікувальних заходів, направлених на зменшення ролі стафілокової госпітальної інфекції у хірургічних клініках [4,5], на джерела ін-

фекції, які мають екзогенне походження. У хворих на гострий перитоніт запальний процес запускається умовно-патогенними мікроорганізмами, ентеробактеріями та анаеробами.

Відомо, що організм є динамічною системою, фізіологічні функції якого змінюються в часі з різною періодичністю і частотою. Філогенетично складена ієрархія хроноритмів дозволяє пластично реагувати на подразнення різної природи та інтенсивності. Факти свідчать про збереження біоритмів на різних рівнях організму людини після тяжких операцій, навіть при пересадці органів [1,2,3].

Мета дослідження. Дослідити, узагальнити та патогенетично обґрунтувати закономірності перебудови хроноритмів імунного захисту на прикладі вивчення титру специфічних антитіл (ТСА) проти мікрофлори, яка найчастіше трапляється при гострому перитоніті.

Матеріал і методи. Проведено ретроспективний аналіз 2564 медичних карт хворих, які лікувалися з приводу гострого перитоніту. Обстежено 426 здорових донорів (контрольна група), жінок - 196, чоловіків - 230, 108 хворих на гострий перитоніт. При вивченні ТСА проти ешерихій, клебсіел, псевдомонад, стафілокока застосовувалася розгорнута реакція аглютинації за загальноприйнятною методикою [6]. Величини ТСА викладені у середньогеометричних показниках.

Отримані дані статистично оброблені на IBM PC AT/ 486 за програмою "Statgraphics" з визначенням критерію Стьюдента.

Результати дослідження та їх обговорення. Причинами перитоніту в обстежених хворих були: гострий апендицит (1867 хворих, померли - 6); гострий холецистит, панкреатит (385 хворих, померли - 21); перфоративна виразка (98 хворих, померли - 18); травматичний (24 хворих, померли - 5); кишкова непрохідність (35 хворих, померли - 19); гінекологічна патологія (63 хворих, померли - 1); післяопераційний (59 хворих, померли - 24); невідомої етіології (13 хворих, померли - 1). Всього - 2544 хворих.

Частота гострої хірургічної патології органів черевної порожнини впродовж року (за місяцями) визначена за кількістю хворих, прооперованих у клініці за 10 років з приводу гострого перитоніту різної етіології (табл. 1).

Таблиця 1
Кількість прооперованих хворих з приводу гострого перитоніту по місяцях

Місяць	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Всього
Кількість хворих	210	228	237	213	207	236	244	176	210	184	186	213	2544
Померло	14	10	4	9	9	6	12	3	6	6	5	11	95

З наведених даних видно, що зимою проліковано 651 хворого (померло 35 осіб, що становить 5,3%); весною – 657 хворих (померло 22 особи, що становить 3,3%); літом – 656 хворих (померло – 21 пацієнт, що становить 3,2%); восени – 580 – прооперованих хворих на гострий перитоніт (померло – 17, що становить 2,9%).

Впродовж року вивчено ТСА проти хірургічної мікрофлори у донорів та хворих на гострий перитоніт. Величини ТСА наведені в рисунках 1-4.

З наведених даних видно, що має місце сезонна закономірність змін ТСА проти хірургічної мікрофлори. У літній період рівень імунного статусу найнижчий на всіх етапах дослідження. У процесі лікування хворих на гострий перитоніт необхідно враховувати інформацію про коливання імунного статусу протягом року, а також у післяопераційному періоді.

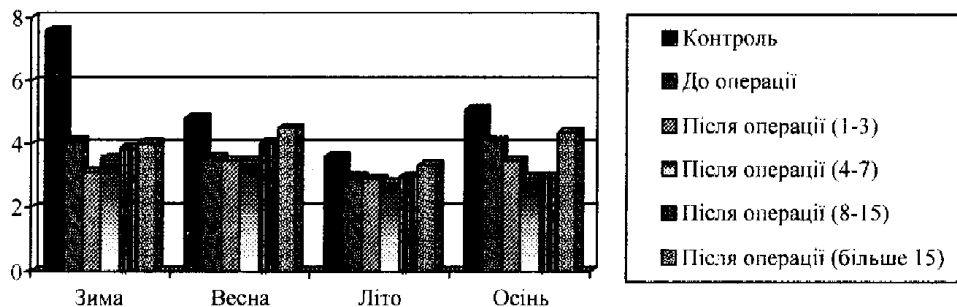

Рис. 1. Титр специфічних антитіл проти ешерихій протягом року

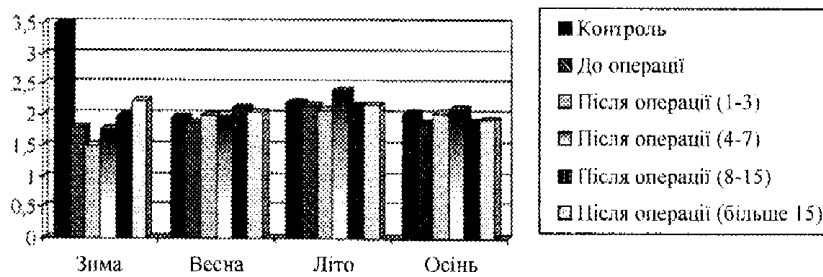

Рис. 2. Титр специфічних антитіл проти клебсієл протягом року

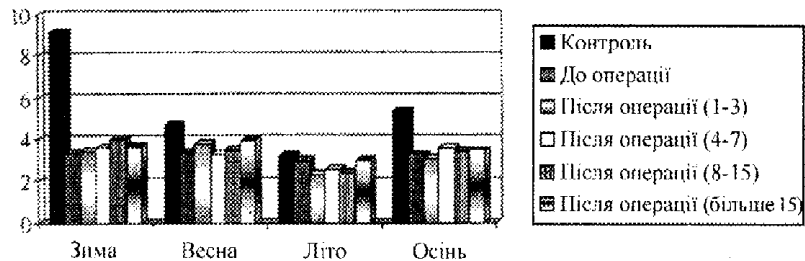

Рис. 3. Титр специфічних антитіл проти псевдомонад протягом року

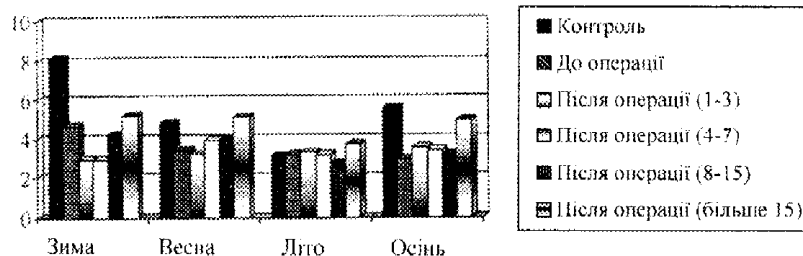

Рис. 4. Титр специфічних антитіл проти патогенного стафілококу протягом року

Висновок. Для хірургічної патології властиві сезонні коливання, тяжкості патологічного процесу. В організмі хворих на гострий перитоніт відзначаються різкі відхилення від фізіологічної норми величини ТСА проти мікрофлори - збудника перитоніту.

Література. 1. *Бойчук Т.М.* Хроноритмологічна характеристика адаптивно-компенсаторних перебудов функції нирок при інтоксикації малими дозами важких металів // Бук. мед. вісник. - 1998. - Т.2, №4. - С. 109-115. 2. *Емельянов И.П.* Структура биологических ритмов человека в процессе адаптации. Статистический анализ и моделирование. - Новосибирск: Наука, 1986. - 182 с. 3. *Комаров Ф.И., Рапопорт С.И., Заускин С.Л.* Интерактивный режим хронодиагностики и биоуправляемой хронофизиотерапии при некоторых заболеваниях внутренних органов // Клиническая медицина. - 2000. - №8. - С.17-22. 4. *Полянський І.Ю., Сидорчук Р.І., Сидорчук І.Й.* Значення мікробіологічних та імунологічних досліджень в епідемічному нагляді за госпітальними інфекціями у хірургічних стаціонарах // Матер. 2-го наук. симпоз. "Екологічні проблеми в хірургії та інших галузях медицини". - Чернівці, 1998. - С.73-76. 5. *Сидорчук І.Й., Пішак В.П.* Сезонні хроноритми носійства патогенного стафілокока медичним персоналом та студентами у хірургічних клініках м. Чернівці // Матер. 2-го наук. симпоз. "Екологічні проблеми в хірургії та інших галузях медицини". - Чернівці, 1998. - С.78-80. 6. *Справочник по микробиологическим и вирусологическим методам исследования / Под ред. М.О.Биргера.* - М.: Медицина, 1982. - 462 с.

MODERN ASPECTS OF SEASONAL CHRONORHYTHMS IN PATIENTS WITH PERITONITIS

M.M.Gresko

Abstract. On the basis of a conducted retrospective analysis of the case histories of patients with acute peritonitis the incidence of acute surgical pathology of the abdominal cavity organs has been studied during a year. The specific characteristics of a chronorhythmological change of the immune defence against the surgical microflora in healthy donors and patients with acute peritonitis has been investigated throughout a year. The author has detected the basic consistent patterns of chronorhythmological changes that are to be taken into account in the process of treating a patient with acute peritonitis.

Key words: chronorhythms, specific antibody titer, peritonitis, microflora.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Надійшла до редакції 4.09.2002 року